

SLOVENSKE BREZNAGLASNICE SE VEDEJO PREDVSEM KOT PROKLITIKE

Slovenska slovnica 1976 deli breznaglasnice slovenskega knjižnega jezika a) na proklitične, b) na proklitične ali enklitične.

Podatki o naslonkah na straneh 57–8, 535, 538–40 omenjenega dela (iz katerega je tudi nekaj tu spodaj sledečih primerov) so me navedli na misel, da je treba proklitično in enklitično rabo skupine b dodatno razvrstiti po pomembnosti, in sicer menim, da so breznaglasnice skupine b predvsem proklitike, enklitike pa le bolj obrobno. Zaradi osnovnosti proklitične rabe silijo pred prvo naglašeno besedo stavka (ne za njo). Ta težnja je uredniška

- 1) popolnoma v stavkih iz samega naslonskega niza: *si si ga* (naglašena je zadnja klitika, ne prva, nenaglašeni se torej vedeta proklitično);
- 2) popolnoma za breznaglasnim (seveda proklitičnim) podrednim veznikom in *naj: kot da bi se ga nalokal*;
- 3) popolnoma v vprašalni obliki, ki jo uvaja vprašalni členek: *ali/a/mar/kaj si se udaril* (če vprašalni členek manjka, je možno *si se udaril in udaril si se*, s pomenskim razločkom);
- 4) včasih za breznaglasnim (seveda proklitičnim) prirednim veznikom (razen tistega *pa*, ki spada med breznaglasnice skupine b): *in se ni več drznila za fanti proti in za fanti se ni več drznila* (s pomenskim razločkom);
- 5) včasih tudi sicer, zlasti če je v stavku samo ena naglašena beseda: *se bo nadaljevalo, se priporočamo, je daleč, dalje ga pelje kot otroka, je znala obljuditi*.

Če stojijo breznaglasnice skupine b vendarle za prvo naglašeno besedo stavka, se resda vedejo enklitično (dokazano tako, kadar stojijo za edino naglašeno besedo stavka: *odšli so*), a še takrat ne dosledno. Npr. če je pred breznaglasnicami skupine b vrivek (*zunaj, mislim, je zatulil pes*) ali če je na »prvem« mestu stavčen stavčni člen (*kadar so se zunaj oglasili koraki, smo se ozrli*; »*kmalu se vrnem*«, je rekla), kaže premor neposredno pred naslonkami, da se le-te vedejo proklitično (čeprav stojijo za »prvim« mestom v stavku).